Kravín na Hranici
Eko-umělecké centrum na Vysočině

Situace:
Základem je místo: bývalý kravín na okraji vesnice Hranice u Malče. Naším záměrem je vytvořit prostor, věnovaný rozvoji ekologické mediální kultury. Ten by se měl stát kulturním centrem vesnice a regionu, s lokální i mezinárodní působností. Program budeme vytvářet společně s lidmi z různých oborů: umělci, sociology, historiky zaměřenými na venkov, antropology, biology, architekty, uměleckými manažery. Chceme vytvořit místo pro zkoumání, hru a experimentování, s inovativním přístupem ke kultuře, vědě, umění, zemědělství; pro spolupráci ve venkovském prostředí, zapojené do diskuse o aktuálních společenských problémech; pro překračování H/hranic existujícího a imaginárního.

Hranice u Malče (spravované z nedaleké obce Maleč) se nacházejí v podhůří Železných hor, v chráněné krajinné oblasti. Nejbližším městem je Chotěboř (6 km). Hranice mají okolo 50 obyvatel, Maleč s přilehlými vesnicemi více než 700. Nejbližší obchod a hospoda jsou v Malči (asi 1,5 km). Hranický statek se nachází na okraji vesnice, směrem na Blatnici. V minulosti bývaly jeho součástí kromě bývalého kravína také okolní budovy (špýchar, ovčín, stodola) a celek patřil pod správu velkostatku Maleč, stejně jako další dvory (Víska, Předboř, Lány, Modletín či Rušínov), lesy, pole, louky. V minulosti tudy procházela Liběcká stezka, spojující Čechy a Moravu a na nedalekém vrchu Hradiště se nacházel strážní hrad.

Budovu tvoří dvě části: dům a chlív. Hlavní vchod do obytné budovy byl v jejím čele. Vedl do kanceláře, z chodby se vcházelo do dvou světnic a do bytu kočího. V příčné chodbě bývala pekárna. Z přízemí vedou schody do sklepa. Dříve také do prádelen (z nichž jedna původně bývala sýrárnou). V prvním patře se nacházel byt správce s kuchyní (bývalým pokojem – salónkem) a se dvěma postranními pokojíky, a tři hostitelské pokoje na druhé straně chodby. Z prvního patra vedou schody na půdu. Dispozice místností a jejich klenutí se z velké části zachovaly. Změněny byly dveřní otvory a částečně snad okna. Z obytné budovy vedly dveře přímo do chléva; dnes jsou zazděné. Chlév je klenutý, se dvěma řadami sloupů, s přilehlou bývalou stájí jalovic a bývalou řezárnou. Nad ním se nachází půda, s řadami okének po stranách. Ke kravínu přiléhá novější zděná přístavba.

Informace jsou čerpané z dokumentu *Velkostatek Maleč – Inventář* (Dr. Erik Bouza, Lada Koupilová, 1960; Hranice a Velkostatek v Malči. Dvůr Hranice, Stav k 5. březnu 1937, zpracoval Ing. Josef Kruml 29.4. 1937).

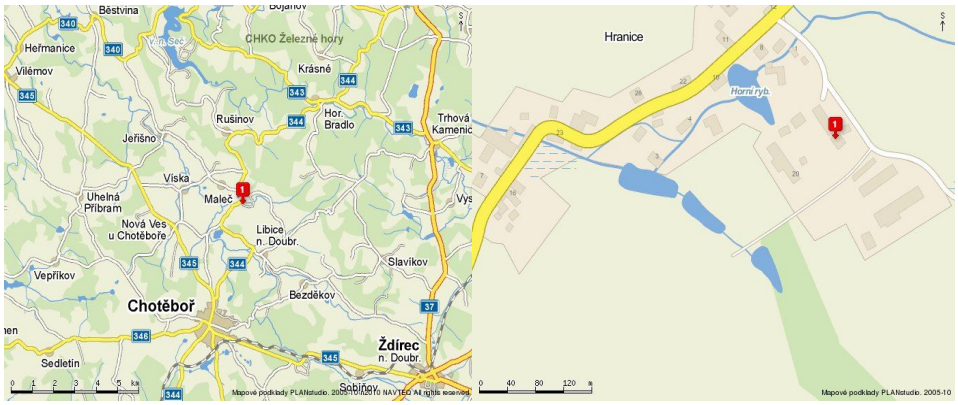

Součástí hranického dvora bývala stodola (dnes zbořená), vedle ní býval kurník a dřevník. Protější dům sloužil jako byt šafáře a ovčín (později volárna); dnes je využíván jako obytný dům starousedlíky (tatínek pana Urbana pracoval na velkostatku). Na čtvrté straně dvůr uzavíral špýchar, jednopatrová zděná stavba. Dnes zde stojí patrový obytný dům. Uprostřed dvora se nacházela kolna. Pan soused Urban si pamatuje, že zde bývala řada topolů.
Pozemek je v katastru registrovaný jako zemědělský. V minulých letech sloužil Zemědělskému družstvu Maleč, které si pronajímalo prostory chléva a zahradu ke skladování materiálu. V průběhu let tím došlo ke zvýšení úrovně terénu, a znečištění půdy. Další část zahrady využívali bývalí nájemníci obytné budovy k pěstování zeleniny, nyní je zarostlá.

Plánované využití budov:

Dům
Přízemí: rezidenti
V přízemí **dvě rezidenční místnosti** (*kancelář*, *byt kočího*) pro dlouhodobé pobyty dvou umělců. Prostřední **pracovna** bude využitelná např. jako temná komora, vybavená mikroskopy a dalším příslušenstvím.
Společenská místnost s kuchyní.
Sociální zařízení.
Pec.

Patro: organizátoři
Pokoje – pracovny organizátorů. Kuchyň. Koupelna a záchod. Elektronická kuchyně – salón. Knihovna v chodbě – přístupná rezidentům.

Půda: ubytování / ateliéry.
Prostory pro krátkodobé ubytování hostů – umělců, přednášejících, lektorů a účastníků dílen... Variabilní (rozdělitelný přepážkami na několik menších místností v případě potřeby, jinak využitelný jako ateliér/y). Místo pro pohodlné krátkodobé ubytování cca 15 lidí.

Kravín
Chlév
Místo pro veřejné aktivity – výstavy, diskuse, projekce, přednášky, koncerty, dílny...
Bio-kavárna a restaurace. Zázemí pro kavárnu v postranním prostoru (*stáj jalovic*). Místní speciality: chléb a pizza z vlastní pekárny. Domácí med. Mošty. Akce uměleckého vaření.

Půda
Místo pro konference, diskuse, projekce. *Kino na Hranici*. Přednášky z cyklu *Univerzita Kravín*.

Zahrada: Místo pro eko-umělecké experimentování.
Včelín se zázemím
Ovocný sad – staré odrůdy dřevin (v budoucnu rozšíření sadu do dalších lokalit)
Zeleninová zahrada
Ohrádka pro slepice
Kozy a/nebo ovce?
Taneční parket přiléhající k chlívu
Krb
V budoucnu: vystavění pasivního domu ke zvýšení ubytovacích kapacit.

Aktivity:
Umělecké, ekologické, zemědělské a jiné programy, propojující místní a mezinárodní zkušenosti.

A) pravidelné programy
Univerzita Kravín: kurzy – dílny (1 x měsíčně o víkendu)
- témata dílen budou eko-umělecká: vytváření DIY audiovizuálních nástrojů, práce s nekomerčními softwary, kurz audio nahrávání, konstrukce včelínů, kuchařské dílny, semináře o úpravách starých budov apod.) + **přednášky** (vědci, historikové, biologové, spisovatelé, místní pamětníci...)

Škola a Školka Kravín (obojí 1 x týdně)
- volnočasové aktivity pro děti a mládež budou zahrnovat tvůrčí dílny, práci s obrazem a zvukem, práci s přírodními materiály, základy včelaření ad.

Koncerty (1 x měsíčně)
- experimenty se zvukem, audiovizuální projekty, rádiové projekty...

Filmový klub Kravín (1 x měsíčně)
- tematické projekce s účastí tvůrců

Prezentace rezidenčních umělců (variabilní, podle projektu)

Výstavy (proměnlivé v čase a prostoru)

Komentované procházky po okolí... (jaro – podzim)
- návštěvy pozapomenutých míst v okolí

B) periodické programy
festival pochodových kapel (či jiná hudební akce) - jaro
Letní dílny Kravín (Letní univerzita Kravín) – začátek léta
podzimní mini-konference (zaměřené vždy na jiné téma, s účasti vědců a spisovatelů) – září – říjen

C) další aktivity
včelařství – prodej medu
ovocnářství – prodej ovoce a zeleniny
pronájmy (1 víkend / měsíc, i přes týden)

Rezidenční pobyty:
Rezidenti by ve svých projektech měli reflektovat daný prostor, vytvářet díla, proměňující se v čase, zapojovat do svých aktivit místní obyvatele, historie, prostředí. Ptát se: Jaká je dnes role umělce a umělce – výzkumníka. Jak se mohou umělci účastnit života v lokální komunitě? Jak mohou ve své tvorbě reflektovat nové přístupy, proměny prostředí, nacházet alternativní použití pro opuštěné budovy, které dává smysl?

Prostor bude otevřený umělcům z různých disciplín, pracujícím s mnoha nástroji a médii (elektronika, video, zvuk, performance, text, socha, architektura, rostliny...), zkoušejícím množství přístupů. Upřednostňujeme umělce a výzkumníky s dlouhodobými projekty, spolupracující s dalšími, používající technologie v přímé závislosti na konkrétním prostředí. Očekáváme experimentování, nikoliv výsledky v podobě instalací či výstav. Dlouhodobější zapojení do projektu Kravín na Hranici.

Rezidenti mohou také hrát důležitou roli v rozvržení rezidenčních prostor, vymýšlení možných využití pro dům, chlév a zahradu.
Délka jednotlivých rezidencí bude stanovena individuálně podle plánovaných aktivit.
Rezidence budou financované z příspěvků zahraničních institucí (Visegrad Fund, Arts Link, Trust for Mutual Understanding, British Council ad.). Budeme zde také možnost placených rezidencí.

Bio-kavárna a restaurace fungující od jara do podzimu (?).

Konsorcium
Mezinárodní konsorcium Kravín na Hranici bude složné z odborníků z různých disciplín, kteří budou mít poradní hlas při vytváření programu centra. Bude se pravidelně obměňovat.

Zaměření
Vlastní zaměření bychom mohli definovat jako ekologická mediální kultura. Ekologické umění pro nás neznamená pouze využívání přírodních materiálů či upozorňování na zhoršující se stav životního prostředí, nýbrž šířeji interdisciplinární studium vztahů mezi organismy a jejich interakcemi v prostředí. Francouzský filozof Félix Guattari vnímá mediální ekologii a média vůbec jako politická či eticko-estetická. Podle něj je nutné vnímat svět z perspektivy tří ekologií: sociální, psychické a environmentální. Tedy vnímat přírodu jako neoddělitelnou od kultury. (F. Guattari, Tři ekologie, 1989).

Mediální ekologické umění nemůže být definováno pouze svým obsahem, nýbrž na základě celkového kontextu vzniku. Ekologičtí mediální umělci vytvářejí novou estetiku, vycházejí z citlivého vnímání konkrétního místa, a usilují o syntézu vědy, technologie a umění. Jejich aktivity vznikají ve spolupráci s profesionály z různých oblastí, a měly by se stát součástí veřejné diskuse, inspirovat a vyvolat nějakou odezvu.

Klíčové je zapojení místních obyvatel nejen jako účastníků akcí, ale i do pravidelných diskusí o dalším programovém směřování kravína a do diskusí o místních historiích, spojených s bývalým velkostatkem.

Plánujeme navázat spolupráci:
obec Maleč http://www.malec.cz/
Svazek obcí Podoubraví http://www.podoubravi.cz/
další organizace z Vysočiny (ochránci přírody...)
místní školy, školky (mj. hudební škola v Chotěboři, http://www.zuschot.cz/)
kino v Chotěboři http://www.cekus.eu/
Jihlavský festival dokumentárních filmů http://www.dokument-festival.cz
Ekofilm festival http://www.ekofilm.cz/
Včelařské vzdělávací centrum Nasavrky http://www.souvnasavrky.cz/
památkové úřady
Hostinec U Bambuchů http://www.hostinecubambuchu.cz/
Okno (BE) http://okno.be/
Kulturní čtrnáctideník A2 http://www.advojka.cz/

Inspirace (a spolupráce):
Stanica Žilina (SK) http://www.stanica.sk
Centrum umění a sociální praxe MoKS http://moks.ee/
...

Tým
1 – kurátor/ka pravidelných programů (koncerty, dílny, Univerzita Kravín, filmový klub...)
1 – fundraising, grantová agenda, propagace, komunikace s médii, webové stránky, grafika
1 – kurátor/ka periodických akcí, eko-akcí (obnova stezek, veřejný park, stromy včelín, ...)
1 koordinátor/ka programů (jaro - podzim) – organizace rezidentů a dalších hostů
1 kavárna/bar
½ úvazek – práce s dětmi a mládeží (Škola a Školka Kravín)
½ úvazek – zahradník/správce

Podpora
Hledáme formy podpory v kontextu

- umění
- kulturního dědictví
- regionálního rozvoje
- ekologie
- komunikace a médií
- vzdělávání

Kravín 2010: co už proběhlo

Letní dílny Kravín proběhly na konci srpna 2010 a byly zaměřené zejména na včelařství, větrnou energii a rozhlasové umění. V úterý 24. srpna proběhlo slavnostní otevření kravína. Představili jsme program Letních dílen a budoucí plány eko-uměleckého centra Kravín. Hrála country kapela Bago z Vísky.

Včelařství přes hranice
Setkání místních včelařů s mezinárodní skupinou umělců. Annemie Maes z belgické organizace Okno promluvila o včelstvech na střechách Bruselu. Luděk Sojka, předseda Českého svazu včelařů, představil aktivity svazu. Akce se zúčastnilo asi třicet včelařů z Chotěbořska. Navštívili jsme Včelařské vzdělávací centrum, arboretum v Nasavrkách a nedaleké včelíny.

Vynalézání ekologického času
Umělci Gert Aertsen a Marcio Domingues společně s dalšími účastníky vyrobili několik typů větrných mlýnků - hodin. Hannes Hoelzl některé z nich sonifikoval za pomoci součástek ze starých rádií. Větrné mlýnky byly umístěny na zahradě kravína a umělci je představili veřejnosti.

Amplion
Dílnu vytváření site-specific rozhlasové hry vedla Johana Švarcová. Společně s účastníky se vydali do okolí kravína, vedli rozhovory s obyvateli Malče a četli záznamy z malečské kroniky. Části vznikající hry byly vysílané v místních amplionech. Na závěr proběhl společný poslech hry.

Plus: Agri-kultura: přednášky, projekce, koncerty...

Letní dílny Kravín v srpnu 2010 podpořil Mezinárodní visegradský fond a Poštovní spořitelna prostřednictvím Nadace VIA. Místním sponzorem se stala Restaurace U Bambuchů v Libici nad Doubravou. Spolupracovali jsme také s obcí Maleč (vysílání rozhlasové hry a upoutávek na dílny v místním rozhlase, zápůjčka laviček). O dílnách vznikly dvě rozhlasové reportáže, na Českém rozhlasu Region: http://www.rozhlas.cz/vysocina/toulky/_zprava/785520 a na Českém rozhlase 3 – Vltava: http://www.rozhlas.cz/mozaika/divadlo/_zprava/776711. O projektu jsme vyprávěli v pořadu Čajovna Čro 3 – Vltava 21. 9., který lze najít v audio archivu (http://www.rozhlas.cz/iradio/archiv).

Rekonstrukce 2010:

- vyčištění a vyklizení prostorů prvního a druhého patra, půdy
- zavedení elektřiny do prvního patra
- rozvod vody – rekonstrukce koupelny (instalace sprchy, záchodu, bojler, umývadlo, dlaždičky na podlaze a na stěnách), kuchyň – dřez, pracovní prostor, sporák
- vytvoření odpadu
- oprava a výměna oken
- oprava dveří na východní straně
- nové zámky na dveřích
- nový okap na západní straně domu
- vyklizení sklepa (vyvezení hlíny)
- odkrytí a oprava kanalizace ze sklepa
- posekání trávy, zarovnání pozemku na východní straně
- vyčištění pódia před kravínem
- vyčištění kravína
- úklid zahrady
- vytvoření kompostu

Zbývá prosinec 2010:

- instalovat kamna (úprava komínů)
- dokončit elektrické rozvody

Vytvořit architektonický plán – hledání architekta, zaměřeného na rekonstrukce starých budov, adaptace, ekologii a obnovitelné zdrojE
Plán získání podpory v rámci programu Zelená úsporám – úsporný zdroj vytápění

Pozemkový fond Jihlava!
- jednání o prodeji druhé půlky Kravína

<u>Kravín 2011</u>

Plánované akce:
Festival pochodových kapel (jaro)
- účastníci: Komorní orchestr Berg, děti ze ZUŠ v Chotěboři, experimentující umělci

Letní univerzita Kravín (červen/červenec)
- navazuje na témata Letních dílen Kravín 2010: zaměřená na témata včelařství, audiovizuální site-specific dílna, dílna vytváření nástrojů reflektujících přírodní procesy (vítr, voda, vzduch) – konstrukce větrných hodin
- její součástí bude stejně jako v roce 2010 sekce Agri-Kultura: procházky po okolí (po bývalé Liběcké stezce), přednášky (historikové, biologové), koncerty a projekce

Podzimní dílny psaní Kravín (září/říjen)

Rekonstrukce:
1. patro
- vymalovat 1. patro
- natřít okna
- dodělat kuchyň – police, podlaha, pracovní deska
- instalovat skříně, knihovnu
- elektřina (zapojit novou skříň a chybějící okruh)

přízemí
- rozvody elektřiny
- oprava kleneb sklep
- oprava schodiště
- oprava podlahy

půda
- oprava komínů!
- zbavit se starého dřeva, natřít trámy

zahrada
- včelín
- izolace domu
- odvoz půdy
- dokončit kanalizaci ze sklepa (porazit strom), propojit s kanalizací, jezírko
- vysázet stromy, keře

kravín
- opatření proti plísni – natřít sloupy
- střecha – monitorovat, zakrýt zbývající díry
- monitorovat prasklinu v průčelí

Finanční rozvaha: ?

Dokumentovat celý proces coby umělecké dílo.

Kravín 2012

(závisí na získané podpoře)

- navazující **akce**: Letní univerzita Kravín, festival pochodových kapel, podzimní spisovatelské soustředění (sázení stromů, procházky...)

Rekonstrukce bude vyžadovat:

DŮM

- fungující vytápění (tepelné čerpadlo a solární panely)
- elektřina – přízemí a 1. patro, půda? - ekologické řešení
- podlahy – odstranit betonovou vrstvu?, dřevěné podlahy, v kuchyni dlaždice
- nová střecha – s izolací, úprava podlahy na půdě, celková adaptace půdy (střešní okna)
- rekonstrukce schodišť
- fasáda – odstranění starých kabelů, oprava architektonických prvků, pokrytí
- obnova pece
- koupelna a kuchyň v přízemí

KRAVÍN

- chlév – zabezpečení proti plísni, vymalování, probourání zazděných oken a nová okna
- zázemí – kuchyně v přilehlém prostoru
- půda – nová střecha, izolace, řešení oken – prosklená, celkové řešení půdy
- vytápění?, elektřina – ekologické osvětlení
- opravy fasády, zpevnění zdí pod střechou
- okapy
- izolace
- odpady
- toalety

VENKU

- pódium pro tanec – opravit
- ekologické osvětlení
- krb
- terasa v 1. patře
- zahradní lavice a židle
- houpačka

ZAHRADA

- rozvoj včelína
- ovocné stromy, zeleninová zahrada, keře, víno...
- zvířata: slepice, koza?, ovce?, kočky přijdou samy

Kravín 2013

(pokud vše půjde dobře)

Začínají pravidelné rezidence – 2 dlouhodobí rezidenti zároveň.

Začíná pravidelný program (viz. výše).

Pokračují periodické programy (viz. výše).

Ziskové aktivity (soběstačnost):
- prodej medu
- prodej ovoce a zeleniny
- koncerty, dílny
- kavárna a restaurace
- pronájmy

Granty a dotace
- získávání zdrojů na programovou sekci a rekonstrukci budov a zahradu

program:
Visegrad Fund (dlouhodobé projekty – březen/duben)
www.eurocult.org (1. březen) – spolupráce: Stanica Žilina a další
Nadace Partnerství (obnova Liběcké stezky) http://www.nadacepartnerstvi.cz
Ministerstvo kultury (zažádáno)
Hl. m. Praha (zažádáno)
Nadace pro současné umění (31. 1.) http://fca.fcca.cz
EU (?)

rekonstrukce:
strukturální fondy (? - jaro)
program Rozvoje venkova Ministerstva zemědělství (květen/červen)
http://www.nadacecez.cz/cs/granty/vyhlasene-grantove-rizeni-pro-projekt-podpora-regionu.html
http://eagri.cz/public/web/mze/dotace/program-rozvoje-venkova-na-obdobi-2007/

stavební úpravy a další:
program Zelená úsporám na vytápění (připravit přes zimu)

sponzoři?

http://yo-yo-yo.org/kravin.html